

Oponentský posudek

na diplomovou práci

Martina Vavrouška

Daniel Uffo Horn (1817 – 1860)

Über sein Leben und Werk

Praha: FF UK, 2007, 146 s.

Daniel Uffo Horn patří k výrazným představitelům německé literatury v českých zemích v první polovině 19. století. Není sice autorem nejpřednějším, nicméně pro utváření fenoménu označovaného později jako německé literatury z českých zemí autorem významným. Byl jedním z prvních autorů (vedle Leopolda Komperta, Josefa Ranka či Isidora Hellera), kteří zaváděli do českého prostředí německého jazyka tzv. venkovskou povídku s výraznými regionálními rysy, jak ji formuloval v počátku 19. století Berthold Auerbach, zároveň ji však oprostil od konzervativního „nátěru“ popisovaného prostředí, když ji tematicky rozšířil o historické události s výrazným sociálním rámcem a aktualizoval v duchu předbřeznových politických úvah. Proto se Uffo Horn dostává v moderní době do všech obsáhlejších moderních antologií o tzv. Dorfgeschichte v Německu, i když je jinak jeho dílo téměř neznámo. Není však vhodné označovat Hornova prozaická díla jako vesnické romány, jak to diplomand činí na straně 141, jsou to opravdu (i rozsahem a strukturou) spíše novely či povídky. Pro české prostředí zůstává prvořadým jeho pokus o určitý druh rehabilitace historické osobnosti Přemysla II. Otakara, která utrpěla uvedením slavného Grillparzerova dramatu Štěstí a pád krále Otakara a přispěla k rozmlíškám a rozporům v česko-německém táboře nejen v českých zemích, ale zčásti i v centru monarchie. Předložená práce je velmi záslužným a závažným příspěvkem do diskuse k česko-německým vztahům i ke zpracování dějin německé literatury v českých zemích, hlavně v první polovině 19. století. Tehdy u zdejších německých intelektuálů převažoval tzv. bohemismus, zemské vlastenectví, pocit sounáležitosti s rodným prostředím i pokusy o vstřícnost k majoritnímu českému etniku, které však revolučním rokem 1848, kdy se střetl německý liberalismus s českým národnostně-ochranářským pojetím, utrpěl vážně trhliny a natrvalo od sebe obě etnické skupiny, žijící v českých zemích, od sebe vzdálil.

O Hornovi není rozsáhlá sekundární literatura, jeho dílo není již známo ani v německém prostředí, český zájemce má k dispozici překlady dvou povídek z roku 1959 (Pašerák) a 1975 (Selský osel), které vyšly péčí regionálních institucí z východních Čech. První biografická črta o Uffo Hornovi vyšla sice již v roce 1849, zřejmě v důsledku Hornových aktivit v revolučním roce, z pera Karla Viktora Hansgirga v almanachu Libussa (rozšířená o osmnáct let později na čtyřicetistránkovou studii o Hornově životě i díle v orgánu Spolku pro dějiny Němců v Čechách), z německé strany se částečné pozornosti dočkal počátkem 20. století, kdy začaly vycházet i jeho Sebrané spisy, ve studii Wolfganga von Wurzbach Uffo Horn, otištěné v roce 1903 v Ročence Grillparzerovy společnosti, jeho dramatické tvorbě pak Ludwig Jelinek věnoval dosud nejrozsáhlejší studii k Hornovu dílu, tentokrát jen dramatickému (Uffo Horns dramatischer Nachlaß), kterou Spolek pro dějiny Němců v Čechách otiskl ve svých Mitteilungen v roce 1909. Česká vědecká obec se Hornovi systematicky nevěnovala vůbec, výjimkou je biograficky laděná úvaha o Hornově životě z pera Jaromíra Loužila, jež posloužila jako doslov k překladu Pašeráka v roce 1959, jeho německy publikovaná analytická studie o Hornovu Králi Otokarovi z roku 1969, z poslední doby pak Václavkova rovněž spíše biografická studie o Hornovi z roku 2000.

Z těchto důvodů je předložená diplomová práce jistým průkopnickým činem. Poprvé je představen Uffo Horn v celé šíři svého působení. Diplomand se opíral o důkladnou znalost dosavadní sekundární literatury, na základě vlastního literárního rozboru se nebojí s některými jejími závěry polemizovat, prozkoumal příslušné archivy, v nichž je Hornova pozůstalost uložena, přičemž poukazuje na fakt, že dosud není archivně zpracována. Postupuje systematicky od lyriky, přes prózu k dramatu, přičemž zaslouženě největší pozornost věnuje Králi Otakarovi i celému dobovému kontextu, hlavně Grillparzerově zpracování tohoto námětu. Z metodologického hlediska nelze práci nic vytknout. Jejím výrazným přínosem není jen moderní analýza polozapomenuté literatury, ale i soupis Hornovy tvorby, ale souhrnný přehled všech jeho článků v dostupných periodikách. Práce tak vytváří významný základ pro další studie o Uffo Hornovi.

Diplomand napsal práci velmi dobrou němčinou. Tím mám na mysli úroveň zvolených výrazových prostředků, dobrou větnou skladbu, výborné využití všech mluvnických kategorií, které jsou podmínkou pro stylisticky výtečný text. O to více překvapí trestuhodná nedbalost v užívání čárek, která jinak výbornou práci znehodnotila. Desítky chyb jsem vyznačil ve svém exempláři. Ve dvou případech nebyl smysl věty odhadnutelný, v případech záměny členů hlavně „der“ a „das“ však může jít (nikoli ale všude) o variability rakouské němčiny, která v mnohých případech uznává dvojí rod. Ve svém exempláři jsem je však vyznačil.

Diplomová práce splňuje požadavky na ni kladené, v mnohých ohledech je dokonce převyšuje, proto ji **doporučuji** k obhajobě.

V Praze 31.08.2008

